ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση C-374/89 *

I — Περιστατικά

Η οδηγία 76/491/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 4ης Μαΐου 1976, περί της κοινοτικής διαδικασίας ενημερώσεως και διαβουλεύσεως επί των τιμών του αργού πετρελαίου και των προϊόντων πετρελαίου εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 12/001, σ. 121) καθορίζει στο άρθρο 1 τις πληροφορίες που κάθε κράτος μέλος οφείλει να ανακοινώνει στην Επιτροπή, εντός των 45 πρώτων ημερών κάθε τριμηνίας που αφορούν το τρίμηνο που πέρασε. Η οδηγία αυτή έπρεπε να εφαρμοστεί το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 1977. Δυνάμει της αποφάσεως 77/190/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 26ης Ιανουαρίου 1977, περί εφαρμογής της οδηγίας 76/491 (ΕΕ ειδ. έκδ. 12/001, σ. 206), η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 της οδηγίας αυτής, οι εν λόγω πληροφορίες πρέπει να παρέχονται με τη μορφή πέντε πινάκων, δηλαδή τιμών του αργού πετρελαίου (πίνακας 1), κόστος εφοδιασμού με αργό πετρέλαιο (cif) (πίνακας 2), τιμών των εισαγομένων προϊόντων πετρελαίου (πίνακας 3), τιμών καταναλώσεως των προϊόντων πετρελαίου (πίνακας 4), εισπράξεων στην εσωτερική αγορά (πίνακας 5).

Δεδομένου ότι ανέκυψαν διαφορές ως προς την εφαρμογή της οδηγίας αυτής από το Βασίλειο του Βελγίου, η Επιτροπή κίνησε διάφορες τόσο πριν όσο και μετά από την άσκηση προσφυγής διαδικασίες τις οποίες και σταμάτούσε, όταν το Βέλγιο εκπλήρωνε προσωρινώς τις τριμηνιαίες του υποχρεώσεις.

Τον Απρίλιο 1983, στάλθηκε στις βελγικές αρχές έγγραφο οχλήσεως βάσει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ λόγω μη ανακοινώσεως των πληροφοριών από το τέταρτο τρίμηνο του 1980. Ελλιπείς πληροφορίες (τιμές των εισαγομένων προϊόντων πετρελαίου) είχαν πάντως διαβιβαστεί εκουσίως από την Fédération pétrolière belge (Βελγική Πετρελαϊκή Ομοσπονδία).

Δεδομένου ότι η απάντηση του Βελγίου, της 26ης Οκτωβρίου 1984, στην αιτιολογημένη γνώμη που του είχε σταλεί στις 7 Μαΐου 1984, καθώς και οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Οικονομικών, σε μία συνεδρίαση της 26ης Νοεμβρίου 1984, ήταν ικανές να εξαλείψουν την παράβαση, η Επιτροπή αποφάσισε να αναβάλει την άσκηση προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου.

Δεδομένου ότι στις 5 Αυγούστου 1985 δεν είχαν καν περιέλθει οι προβλεπόμενες από την οδηγία πληροφορίες σχετικά με τους πίνακες 3 και 5, οι δε πληροφορίες σχετικά με τους πίνακες 1 και 2 είχαν περιέλθει μόνο περιστασιακά, και δεδομένου, εξάλλου, ότι δεν είχαν ακόμα δημοσιευθεί οι νομοθετικές διατάξεις, όσον αφορά το άρθρο 2 της οδηγίας, (πίνακες 3 και 5), η Επιτροπή απηύθυνε στο Βέλγιο έγγραφο οχλήσεως σχετικά με τη μη πλήρη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο.

Ο φάκελος που αφορά τη δεύτερη αυτή διαδικασία έκλεισε στα τέλη του Ιανουαρίου 1986, λόγω του ότι οι αναγκαίες υπουργικές αποφάσεις δημοσιεύθηκαν στις 17 Δεκεμβρίου 1985 στον *Moniteur belge* (Επίσημη Εφημερίδα του Βελγίου).

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Δεδομένου ότι το Βέλγιο, παρά τις προφορικές και γραπτές του δεσμεύσεις δεν είχε διαβιβάσει πληροφορίες (πίνακες 1, 2, 3, 5), η Επιτροπή αποφάσισε τον Ιούνιο του 1986 να εξακολουθήσει την πρώτη διαδικασία και να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου.

Στις 13 Νοεμβρίου 1986 ασκήθηκε προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου (υπόθεση 277/86). Όπως φαίνεται, οι βελγικές αρχές ανακοίνωσαν τις απαιτούμενες πληροφορίες από το τρίτο τρίμηνο του 1986, τηρώντας τις τασσόμενες προθεσμίες. Εντούτοις, τον Ιούλιο του 1987 η Επιτροπή δήλωσε στο Δικαστήριο ότι δεν μπορούσε να παραιτηθεί από την προσφυγή της, δεδομένου ότι το Βέλγιο είχε ανακοινώσει στο παρελθόν κατά εξαιρετικά άτακτο τρόπο τις πληροφορίες και μόνο μία σταθερή πρακτική θα μπορούσε να μεταβάλει τη θέση της.

Ενόψει της πρακτικής των βελγικών αρχών, που έλαβε πλέον τακτικό χαρακτήρα, να ανακοινώνουν τις πληροφορίες, η Επιτροπή γνωστοποίησε στο Δικαστήριο, στις 8 Ιουλίου 1988, ότι ήταν σε θέση να παραιτηθεί από την προσφυγή της. Με Διάταξη της 27ης Οκτωβρίου 1988, το Δικαστήριο διέγραψε την υπόθεση από το Πρωτόκολλό του και καταδίκασε το Βέλγιο στα δικαστικά έξοδα.

Εντούτοις, διαπιστώνοντας ότι έκτοτε το Βέλγιο είχε εκ νέου διαπράξει παραβάσεις, επειδή, αφενός μεν, δεν ανεκοίνωσε πλέον πληροφορίες ως προς τους πίνακες 3 και 5, αφετέρου δε, τα στοιχεία που αφορούν τους πίνακες 1 και 2 στέλνονταν γενικά με καθυστερήσεις δύο έως τριών μηνών, η Επιτροπή όχλησε, σύμφωνα με το άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, τη Βελγική Κυβέρνηση, με έγγραφο της 31ης Μαρτίου 1989, ζητώντας της να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της εντός προθεσμίας τριών εβδομάδων από της παραλαβής του εγγράφου αυτού. Η Βελγική Κυβέρνηση δεν απάντησε εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Έτσι, στις 24 Μαΐου 1989 η Επιτροπή απηύθυνε στη Βελγική Κυβέρνηση την αιτιολογημένη γνώμη που προβλέπεται στο άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΟΚ. Με αυτή τη γνώμη η Επιτροπή κάλεσε το Βασίλειο του Βελγίου να αναλάβει τα απαιτούμενα μέτρα για να συμμορφωθεί με τη Συνθήκη, « ιδίως δε αυτά με τα οποία θα διασφαλισθεί ότι δεν θα επαναληφθούν πλέον οι παραβάσεις που διαπιστώνονται με την παρούσα γνώμη », εντός προθεσμίας ενός μηνός από της κοινοποιήσεως της γνώμης.

Με έγγραφο του μόνιμου αντιπροσώπου του, της 30ής Μαΐου 1989, το Βέλγιο απάντησε στο έγγραφο οχλήσεως της 31ης Μαρτίου 1989 διατυπώνοντας τις παρατηρήσεις του. Κατά το έγγραφο αυτό, τον Νοέμβριο του 1985 είχαν ήδη εκδοθεί δύο υπουργικές αποφάσεις, προκειμένου να εξασφαλισθεί η συλλογή των πληροφοριών αυτών από τις εταιρίες εισαγωγής πετρελαίου και τα διυλιστήρια πετρελαίου. Η Βελγική Κυβέρνηση τόνισε ότι από της εκδόσεως των εν λόγω αποφάσεων δεν έγινε ποτέ τακτικά η διαβίβαση των στοιχείων από τις πετρελαϊκές εταιρίες, « δεδομένου ότι ολόκληρος ο πετρελαϊκός τομέας, μέσω της βελγικής ομοσπονδίας πετρελαίου, είχε διατυπώσει σοβαρότατες επιφυλάξεις ως προς τις στατιστικές αυτές που είχε συλλέξει η Επιτροπή ». Η Βελγική Κυβέρνηση αμφισβήτησε τη χρησιμότητα της συλλογής των στοιχείων αυτών. Το έγγραφο αυτό αναφερόταν επίσης στην αιτιολογημένη γνώμη και ανέφερε ως μέτρα συμμορφώσεως προς την οδηγία, « τουλάχιστον προσωρινώς », ότι « κάθε εταιρία εισαγωγής πετρελαίου αποτελεί εφεξής το αντικείμενο επαφών εκ μέρους της υπηρεσίας ενεργείας στο τέλος κάθε τριμήνου, προκειμένου να λαμβάνονται ταχέως τα στοιχεία που απαιτούνται βάσει της υπουργικής αποφάσεως της 26ης Νοεμβρίου 1985 » και ότι « ζητήθηκε από τη Βελγική Πετρελαϊκή Ομοσπονδία να υπομνήσει σ' όλα τα μέλη της τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την υπουργική αυτή απόφαση ».

Η Επιτροπή θεώρησε ότι τα μέτρα αυτά δεν ήταν επαρκώς δεσμευτικά, ώστε να διασφαλί-

ζεται ότι οι παραβάσεις που διαπιστώθηκαν, στην αιτιολογημένη γνώμη, για περισσότερα από οκτώ έτη δεν θα επαναλαμβάνονταν πλέον στο μέλλον. Συναφώς, επισημαίνει το γεγονός ότι, ως προς το δεύτερο τρίμηνο του 1989, οι πίνακες 1, 2 και 5 της αποστάλθηκαν με επτά ή οκτώ ημέρες καθυστέρηση σε σχέση με την καταληκτική ημερομηνία κατά την οποία έπρεπε να της έχουν περιέλθει, οι πίνακες 3 δεν της αποστάλθηκαν, κατά το χρονικό σημείο πρωτοκολλήσεως της προσφυγής, ούτε για το δεύτερο ούτε για το τρίτο τρίμηνο.

II — Διαδικασία

Η προσφυγή της Επιτροπής πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 15 Ιανουαρίου 1989.

Η Επιτροπή δεν κατέθεσε υπόμνημα απαντήσεως.

Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Πάντως, το Δικαστήριο αποφάσισε να ζητήσει από την Επιτροπή να απαντήσει, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, στην ακόλουθη ερώτηση:

« Ενόψει της νομολογίας του Δικαστηρίου, κατά την οποία δεν έχει σημασία να εξεταστεί αν ένα κράτος μέλος, το οποίο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από ειδικές διατάξεις μιας οδηγίας, παρέβη ως εκ τούτου και τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5 της Συνθήκης (βλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 1990, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-48/89, σκέψη 14, Συλλογή 1990, σ. I-2425, σονοπτική δημοσίευση), καλείται η Επιτροπή να διευκρινίσει κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση αν, προβάλλοντας εν προκειμένω παράβαση του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΟΚ, αναφέρεται σε κάτι άλλο ή απλώς και μόνο στον επαναληπτικό χαρακτήρα επί μακρό διάστημα της ελλείψεως ανακοινώσεως ή της καθυστερημένης ανακοινώσεως των πληροφοριών που απαιτούνται δυνάμει των άρθρων 1 και 2 της οδηγίας 76/491. »

III — Αιτήματα των διαδίκων

Η *Επιτροπή* ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να αναγνωρίσει ότι το Βέλγιο, παραλείποντας κατ' επανάληψη να της ανακοινώνει εντός των προβλεπομένων προθεσμιών όλες τις απαιτούμενες κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 76/491/ΕΟΚ πληροφορίες σχετικά με τις τιμές του αργού πετρελαίου και των προϊόντων πετρελαίου, παρά την κίνηση διαφόρων τόσο πριν όσο και μετά την άσκηση προσφυγής διαδικασιών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία και το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ·

2) να καταδικάσει το Βασίλειο του Βελγίου στα δικαστικά έξοδα.

Η *Κυβέρνηση του Βασιλείου του Βελγίου* δεν διατύπωσε αιτήματα.

IV — Λόγοι και ισχυρισμοί των διαδίκων

Η *Επιτροπή* διευκρινίζει ότι αποφάσισε να παραιτηθεί από την πρώτη της προσφυγή (υπόθεση 277/86) λόγω του γεγονότος ότι το Βέλγιο ανακοίνωνε τα στοιχεία εντός των ταχθεισών προθεσμιών από το τρίτο τρίμηνο του 1986 έως το πρώτο τρίμηνο του 1988,

πράγμα που θα μπορούσε να θεωρηθεί εφεξής ως σταθερή πρακτική. Εντούτοις, εκθέτει ότι αμέσως σχεδόν μετά την έκδοση της Διατάξεως περί διαγραφής οι περιπτώσεις καθυστερημένης ανακοινώσεως και μη ανακοινώσεως επανελήφθησαν εκ νέου. Πράγματι, επί είκοσι ανακοινώσεων πινάκων που έπρεπε να γίνουν από το τρίτο τρίμηνο του 1988, δεκατέσσερις πραγματοποιήθηκαν με καθυστέρηση, τρεις δεν έγιναν καθόλου και μόνο τρεις πραγματοποιήθηκαν πριν από τη λήξη της ταχθείσας προθεσμίας.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή, διαπιστώνοντας ότι και πάλι υφίσταται περίπτωση κοινοτικού εννόμου συμφέροντος, δηλώνει ότι, ενόψει της εκ νέου ενάρξεως της συμπεριφοράς αυτής που συνιστά επαναλαμβανόμενη παράβαση για περισσότερα από οκτώ έτη, είναι αναγκασμένη να προσφύγει εκ νέου στο Δικαστήριο.

Η Επιτροπή εκθέτει ότι η Βελγική Κυβέρνηση ουδόλως αμφισβητεί στο υπόμνημά της αντικρούσεως στο πλαίσιο της υποθέσεως 277/86 την προσαπτόμενη σ' αυτήν παράβαση, περιοριζόμενη να επικαλεστεί « δυσκολίες πρακτικής φύσεως ». Η Επιτροπή παρατηρεί συναφώς ότι είναι αληθές ότι τα εν λόγω στοιχεία προέρχονται από πετρελαϊκές επιχειρήσεις και δεν μπορούν να διαβιβαστούν στην Επιτροπή εντός των τασσομένων προθεσμιών παρά μόνον αν τα πρόσωπα και οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας τις ανακοινώνουν εγκαίρως στις εθνικές αρχές, ούτως ώστε αυτές να μπορούν να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους. Εντούτοις, εναπόκειται στα κράτη μέλη, δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, να λαμβάνουν « όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε οι επιχειρήσεις των οποίων οι δραστηριότητες υπάγονται στη δικαιοδοσία τους να θέτουν στη διάθεση αυτών τα απαραίτητα στοιχεία τα οποία θα τους επιτρέψουν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το άρθρο 1 ». Οι διαβεβαιώσεις ομαλοποιήσεως για το μέλλον, που δόθηκαν με τα διάφορα έγγραφα της προαναφερθείσας αλληλογραφίας, καθώς και ενώπιον του ίδιου του Δικαστηρίου (στην υπόθεση 277/86), δεν τηρήθηκαν κατά τρόπο σταθερό. Η συμπεριφορά αυτή, που συνίσταται σε συχνά επαναλαμβανόμενες παραβάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν για το Βέλγιο από τα άρθρα 1 και 2 της οδηγίας 76/491, ανάγκασαν την Επιτροπή να κινεί τόσο πριν όσο και μετά την άσκηση προσφυγής διαδικασίες και να τις σταματά, όταν το Βέλγιο εκπλήρωνε προσωρινώς τις τριμηνιαίες του υποχρεώσεις. Με τη συμπεριφορά του αυτή το Βέλγιο δεν διευκόλυνε την Επιτροπή στην εκπλήρωση της αποστολής της. Επομένως, υφίσταται επίσης παράβαση του άρθρου 5 της Συνθήκης.

Η *Κυβέρνηση του Βασιλείου του Βελγίου* τονίζει ότι η συλλογή των στατιστικών στοιχείων, όπως προβλέπεται με τις υπουργικές αποφάσεις του Νοεμβρίου του 1985, προσέκρουσε σε δυσκολίες, όπως διευκρινίστηκε στην απάντηση της Βελγικής Κυβερνήσεως στο έγγραφο οχλήσεως. Η Βελγική Πετρελαϊκή Ομοσπονδία διατύπωσε επιφυλάξεις ως προς τις στατιστικές αυτές.

Πράγματι, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι στατιστικές που αναφέρονται στους πίνακες 3 και 5 δεν είναι αξιόπιστες. Τα στοιχεία σχετικά με τις τιμές των προϊόντων πετρελαίου που αγοράζονται μεταξύ θυγατρικών επιχειρήσεων (πίνακας 3) αποτελούν τιμές μεταφοράς η συλλογή των οποίων ουδόλως ενισχύει τη διαφάνεια της αγοράς πετρελαίου. Εξάλλου, από τα στοιχεία σχετικά με τα έσοδα εκ διυλιστηρίου δύσκολα μπορεί να συναχθεί το κόστος διανομής των προϊόντων του πετρελαίου, δεδομένου ότι υφίστανται μεγάλες διαφορές από μια χώρα σε άλλη στον συνυπολογισμό των διαφόρων εξόδων.

Πάντως, προκειμένου να τηρηθούν οι επιβαλλόμενες με την οδηγία υποχρεώσεις, η Βελγική Κυβέρνηση θέσπισε μία διαδικασία

απ' ευθείας επαφών μεταξύ της Υπηρεσίας Ενεργείας και κάθε εταιρίας εισαγωγών πετρελαίου. Στις επιχειρήσεις στάλθηκαν ειδοποιήσεις για τη διαβίβαση των στοιχείων εντός των τασσομένων προθεσμιών. Η Βελγική Κυβέρνηση δηλώνει ότι ελπίζει να είναι σε θέση να θέσει τέλος στην παράβαση εντός των προσεχών μηνών.

T. F. O'Higgins
εισηγητής δικαστής